

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประสบการณ์ในวัยเด็กนั้นมีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้ชีวิตในอนาคต ทั้งนี้เพราะในช่วงวัยเด็กนั้นเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิตในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเด็กเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดู (ชูพงศ์ ปัญจมะวัต, 2533) การอบรมเลี้ยงดูเด็กจึงต้องเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไป การถ่ายทอดความรู้โดยตรงและโดยทางอ้อมให้แก่เด็กเป็นสิ่งที่กระทำได้โดยง่าย เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น จึงพร้อมที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว นอกจากนั้นแล้ว เด็กยังต้องการความรัก ความอบอุ่น การเอาใจใส่ดูแลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เด็กจึงเปรียบประดุจต้นไม้เล็ก ๆ ที่เจ้าของเฝ้าใส่ปุ๋ยพรวนดิน รดน้ำให้เจริญงอกงาม ครั้นเกิดผลผลิตสวยงามแล้ว เจ้าของย่อมมีความปิติยินดี และภาคภูมิใจในผลผลิตนั้น เด็กเป็นที่มาของความเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากเด็กมีคุณภาพก็จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วย การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพนั้น สามารถทำได้หลายวิธี การใช้เพลงเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ได้ผลอย่างดียิ่ง ดังนั้นสังคมจึงควรจะได้ส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่เพลงสำหรับเด็ก เพื่อเป็นเครื่องมืออีกทางหนึ่งในการอบรมสั่งสอนเด็กให้มีคุณภาพและเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพของสังคมไทย นอกจากนั้นเพลงสำหรับเด็ก ยังเป็นเครื่องมืออีกทางหนึ่งที่จะขัดเกลาอุปนิสัยของเด็ก ปลูกฝังลักษณะที่ดีให้แก่เด็ก เช่น ความเอื้อเฟื้อ ความเสียสละ ความเกรงใจ ความมีระเบียบวินัย เด็กได้เรียนรู้ความดีงามเหล่านั้นทางอ้อมจากเพลงสำหรับเด็ก (จารุณี กองพลพรม, 2537)

เพลงเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของคนทุกชาติ เป็นสื่อภาษาสากลที่ทั่วโลกจะเข้าใจกันได้โดยไม่มีกีดขวาง ไม่เลือกเชื้อชาติ วรรณะ อายุ เพลงจึงเป็นสื่อในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ เพลงถือเป็นยอดศิลปะในการสื่อภาษา เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่มนุษย์ยอมรับโดยไม่

รู้ตัว (เรณู โกศินานนท์, 2522) เพลงเป็นสิ่งจรรโลงใจทำให้บุคคลเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่ายที่สุด เพลงเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความสุข ความรื่นเริง สนุกสนาน เพลิดเพลิน นอกจากนี้แล้วลักษณะของเพลงยังสามารถถ่ายทอดจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก และสุนทรียภาพด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น จึงกล่าวได้ว่า เพลงมีอิทธิพลต่อชีวิตเป็นอย่างยิ่ง เพลงมีบทบาทต่ออารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย

เพลงมีความผูกพันต่อมนุษย์อย่างมาก ชีวิตของคนเราต้องคลุกคลีอยู่กับเสียงเพลงตลอดเวลา เริ่มตั้งแต่ทารกในครรภ์มารดา ดังที่ Lind (1982) ได้กล่าวว่า ทารกในครรภ์สามารถมีปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี โดยมีอัตราการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้นภายใน 2 นาที เมื่อให้มารดาฟังเพลงโดยใช้หูฟัง และถ้าให้ทารกที่อยู่ในครรภ์ฟังเสียงดนตรี ทารกจะมีปฏิกิริยาตอบสนองโดยมีการเพิ่มอัตราการเต้นของหัวใจเร็วขึ้นภายใน 5 นาที นอกจากนั้นยังพบว่าทารกในครรภ์มีความเคลื่อนไหวมากขึ้น เมื่อได้ยินเสียงดนตรี และปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงดนตรีของทารกในครรภ์ขึ้นอยู่กับความดังค่อย เสียงสูงต่ำ และจังหวะของดนตรี และเมื่อทารกคลอดออกมาจากครรภ์มารดาแล้วนั้น ทารกจะรู้สึกเพลิดเพลินชื่นชม และแสดงความพอใจจากการได้ยินเสียงขับกล่อมของมารดา ละออ ชูติกร (2537) ได้กล่าวถึงเพลงกับเด็กเล็กว่าโดยธรรมชาติเด็กสนใจเพลงและดนตรีตั้งแต่เล็ก ๆ จะสังเกตได้จากพฤติกรรมแสดงความพอใจที่แม่หรือคนเลี้ยงเท่กล่อม การแสดงท่าทางเหมือนท่ารำประกอบการร้องเพลงของแม่หรือพี่เลี้ยง การแสดงความพอใจจากการฟังเสียงจากเครื่องเล่น เช่น เครื่องเขย่า เด็กจะจับเขย่าเพื่อฟังเสียง บางครั้งเด็กก็จะตั้งใจฟังเสียงกระดิ่ง เสียงนกร้อง ต่อมาเด็กก็จะทำเสียงต่าง ๆ ขึ้นเองบ้าง เช่น ใช้นิ้วนอนเคาะโต๊ะ เคาะจาน และทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ บางครั้งก็เลียนเสียงเพลงที่ได้ฟังจากวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เทป และทำท่าทางประกอบไปด้วย ปฏิกิริยาที่เด็กเล็กมีต่อเพลงขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก ประเภทของเพลง ความไพเราะและอารมณ์ร่วมของเด็กในขณะนั้น เด็กบางคนชอบและแสดงความรู้สึกด้วยการนั่งฟังได้อย่างเพลิดเพลินเป็นเวลานาน บางคนแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหว บางคนก็แสดงออกด้วยการร้องเพลง แต่สิ่งที่เด็กทุกคนแสดงออกเหมือนกันคือ มีใบหน้าที่ยิ้มแย้ม มีท่าทางที่แสดงถึงความสุข ความพอใจ

Howard Taubman นักการศึกษาทางด้านดนตรี กล่าวว่า ไม่มีเด็กคนใดที่จะไม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเสียงดนตรีเว้นไว้แต่ว่า เด็กคนนั้นจะมีความพิการบางอย่าง มนุษย์เราเกิดขึ้นมาพร้อมกับจังหวะ ซึ่งเห็นได้จากจังหวะการทำงานของร่างกาย เช่น จังหวะการ

หายใจ การเต้นของหัวใจ ซึ่งจังหวะเหล่านี้ทารกคุ้นเคยมาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ภายหลังคลอดแล้วสมองของทารกพร้อมที่จะหัดพูด รับรู้ต่อเสียงต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้น เสียงเพลงและดนตรีจะสอดแทรกความรู้สึกเข้าไปได้เป็นอย่างดี จึงมีผู้กล่าวว่า ทารกจะสงบลงได้ดี เมื่อได้รับการกระตุ้นจากเสียงที่มีจังหวะต่าง ๆ (มณี เผือกวิไล, 2529 อ้างอิงมาจาก Robeck, 1978) ครั้นเมื่อเด็กโตขึ้นมีวุฒิภาวะและการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เพลงก็ยังคงเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังที่ Suzuki (1981) อาจารย์ที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่นกล่าวว่า การฟังเสียงและดนตรีตั้งแต่วัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เด็กควรมีโอกาสได้ฟังเพลงและดนตรีตั้งแต่แรกเกิด ก็เท่ากับเด็กได้พัฒนาการรับรู้เสียงเพลงและดนตรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสอดคล้องกับ Allmershell ที่กล่าวว่าเด็กในระยะก่อนเข้าโรงเรียนหรือระดับอนุบาลควรได้ยินเสียงเพลงให้มากและสม่ำเสมอ ถ้าเด็กสามารถรับรู้เสียงเพลงที่เขาให้ความสนใจ ก็จะช่วยให้เขาเกิดความรู้ และเกิดอารมณ์ในทางที่ดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524)

นักการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ต่างยอมรับว่า เพลงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้แก่เด็กได้ Burneiter and Brocklehurts (1958, 1971 อ้างถึงใน ฉวีวรรณ โพธิ์ตา, 2530) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเพลงไว้ว่า เพลงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในวงการศึกษ เพราะเพลงมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามด้านสุนทรีย์ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของผู้เรียน และ วิรัช ชุบสูงเนิน (2525) กล่าวว่า เพลงเป็นสิ่งที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังนั้นกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกวงการศึกษาก็อาศัยเพลงเป็นสื่อ นำทางไปสู่เป้าประสงค์ เพลงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตและสังคม เราสามารถนำเอาเพลงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ทุกสาขาวิชา

✓ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยการใช้บทเพลง เป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุดวิธีหนึ่ง เนื่องจากเด็กเป็นผู้ที่ชอบเพลงอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ชอบกระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะ หากเราสามารถนำเพลงมาประกอบการสอนโดยให้เด็กมีโอกาสได้ร้องเล่นหรือได้ฟัง เด็กก็จะเกิดความสนุกสนาน ได้พักผ่อนจิตใจ ได้เปลี่ยนอิริยาบถ ได้ความรู้ เกิดความซาบซึ้งในความไพเราะของดนตรี เพลงดี ๆ ที่มีความหมายดี ๆ ก็มีคุณค่า ช่วยพัฒนาในด้านสังคมของเด็ก และเด็กจะเกิดเจตคติที่ดีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในบทเพลง โดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด เสียงเพลงจึงมีบทบาทสำคัญ

ต่อพัฒนาการของเด็ก ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และที่สำคัญก็คือ เสียงเพลง ช่วยให้การเรียนรู้ภาษาของเด็กเจริญอย่างรวดเร็ว (เบญจา แสงมลิ, เรื่องอุไร กุศลาลัย และล้วน ควันธรรม, 2516) สอดคล้องกับ Flohr (1981) ที่กล่าวว่า ควรจัดกิจกรรมดนตรี สอดแทรกในขบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการด้านดนตรีอย่างต่อเนื่อง และยิ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษา โดยเฉพาะการเรียนรู้คำศัพท์ และพัฒนาการด้านอื่น ๆ ได้ และ Bernard (1970) กล่าวว่า เพลงเป็นสิ่งที่ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด และถ้ามีการจัดระบบอย่างถูกต้อง ก็สามารถช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ และเกิดความซาบซึ้ง เพลงจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างอารมณ์ที่ดี และนำไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพลงมีส่วนช่วยทำนุบำรุงชีวิตเด็กให้สมบูรณ์พูนสุข ทั้งเป็นตัวประกอบสำคัญ ที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพของแต่ละคน และดนตรียังก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ต่าง ๆ ความนึกคิด และสามารถสร้างมโนภาพได้ (โกวิท ชันศิริ, 2520) ✓

ในพุทธศตวรรษที่ 23 - 24 นักการศึกษาคนสำคัญอย่างเช่น Froebel ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นบิดาของการอนุบาลศึกษาในปัจจุบัน ได้เล็งเห็นคุณค่าของเพลงและดนตรี เพราะเชื่อว่าเพลงและดนตรีช่วยให้เด็กเจริญเติบโต และส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมไปพร้อมกัน ท่านได้ศึกษาเด็กอย่างใกล้ชิด และได้ทดลองสอนเด็กเล็กโดยใช้การเล่น และการร้องเพลงเป็นเครื่องมือในการสอน ซึ่งทำให้ได้แนวคิดที่น่าสนใจว่าการ เล่นและการใช้เพลงมีความสำคัญต่อเด็กเล็ก สามารถที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กอีกด้านหนึ่งด้วย จากเหตุผลนี้ ท่านได้มีส่วนในการสนับสนุนให้เพลงเข้ามามีบทบาทในการศึกษาปฐมวัย (โกวิท ชันศิริ, 2528) นักการศึกษาอนุบาลต่อ ๆ มาต่างก็ได้พยายามที่จะนำเพลงเข้ามาสอดแทรกไว้ใน การเรียนการสอนของเด็ก เนื่องจากได้เล็งเห็นแล้วว่า วิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้การเรียน การสอนเด็กได้ผลดี คือ การนำสิ่งที่เด็กชอบ ที่เด็กพอใจมาเป็นสื่อเร้าและสิ่งที่เด็กชอบและพอใจมากที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ เพลง (ละออ ชูติกร, 2537)

เพลงมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ เนื้อหา ทำนอง และจังหวะ เพลงสำหรับเด็ก แต่งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ใช้ร้องเพื่อกล่อมให้เด็กหลับ เพลงประกอบการเล่นเป็นเพลงที่ร้องเพื่อให้จังหวะในการเล่นเกมนต่าง ๆ เพลงประกอบการสอนเป็นเพลงที่ใช้เพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนาน และจดจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้รวดเร็ว แม่นยำ เป็นเวลานาน (สุทธาทิพ มีชุนิก, 2534) ละออ ชูติกร (2537) ได้กล่าวสรุปถึง

คุณค่าของเพลงสำหรับเด็กที่มีต่อเด็กไว้ คือ ช่วยเสริมสร้างสุขภาพและพละนาถัย ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ช่วยเพิ่มพูนทักษะทางภาษา ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ช่วยพัฒนาในด้านระเบียบวินัยและความพร้อมเพรียง ช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ช่วยในการสอนและส่งเสริมให้เด็กเกิดความรักชาติบ้านเมือง และเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ดีให้แก่เด็ก ส่วนลักษณะเพลงที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้น เนื้อร้องต้องสั้นได้ใจความและเป็นเรื่อง que เด็กสนใจ มีถ้อยคำที่ช่วยให้สนุกสนานและเกิดอารมณ์ มีการใช้คำซ้ำ ๆ ซึ่งทำให้จำได้ง่าย ใช้ทำนองเพลงง่าย จังหวะชัดเจน และเป็นเพลงที่มีความหมายดี ให้ความรู้แก่เด็ก (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2535)

✓ ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของไทยตั้งแต่อดีตนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของเพลงสำหรับเด็กว่า มีอิทธิพลและมีผลอย่างมากในการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ การคิด การกำหนดบุคลิกภาพ รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม นอกจากนั้นเพลงยังมีความสนุกสนาน และเร้าความสนใจของเด็กได้มาก จึงได้เกิดความคิดที่จะนำเพลงสำหรับเด็กให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพลงสำหรับเด็กจึงหลอมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาของการจัดหลักสูตร แนวการจัดประสบการณ์ แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ สำหรับเด็ก และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง พร้อมกับได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ในเนื้อหาของการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็กในสถานศึกษาเด็กปฐมวัยตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบัน ✓

เนื่องจากสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามา เพลงสำหรับเด็กในปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามระบบสังคมหรือความต้องการของสังคม บุคคลในสังคม เช่น สื่อมวลชน ครูอาจารย์ นักวิชาการต่างก็ มีบทบาทในการผลิตเพลงสำหรับเด็กเพื่ออบรมสั่งสอน และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงมีเพลงสำหรับเด็กรูปแบบใหม่เกิดขึ้นมากมาย เช่น การทำเพลงสำหรับเด็กออกมาในรูปแบบของเทปบันทึกเสียง และในขณะที่เดียวกันก็มีการดัดแปลงเพลงสำหรับเด็กในอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเด็ก ตามแนวความคิดของสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ธรรมชาติของเด็กนั้นชอบเสียงเพลง และชอบร้องเพลง เพลงสำหรับเด็กจึงเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กตั้งแต่เป็นทารกจนกระทั่งเติบโตขึ้นจนถึงวัยเข้าสู่สังคมโรงเรียน เพลงก็ยังมีบทบาทอย่างมากในการจัดสภาพการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนระดับอนุบาล ดังนั้น เพลงจึงมีความสำคัญ และมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อเด็ก นอกจากนั้นแล้ว เพลงสำหรับเด็กยังให้คุณค่าและแนวคิดหลายประการต่อเด็ก เพลงสำหรับเด็กจึงมีบทบาทต่อเด็กตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป เพลงสำหรับเด็กในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสังคม มีเพลงสำหรับเด็กในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีการดัดแปลงเพลงสำหรับเด็กในอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน จากเหตุผลดังกล่าวไว้ทั้งหมด ผู้วิจัยพิจารณาเห็นแล้วว่า การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลเป็นปัญหาการวิจัยที่น่าสนใจและใคร่ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอน ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล รวมทั้งการเข้าใจถึงสภาพของเพลงสำหรับเด็กอนุบาลในปัจจุบัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล และผู้สนใจศึกษาค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอน ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล ในประเด็นการศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอน ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีสอนเพลง

ให้แก่เด็ก

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกระดับชั้น ของโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 5 สังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กรมการฝึกหัดครู และทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ครูผู้สอนชั้นอนุบาล เป็นครูประจำชั้นที่มีเด็กอายุ 3-6 ปี ซึ่งได้สอนเด็กในห้องเรียนนั้นมาแล้ว 1 ภาคเรียน (ภาคต้น) และกำลังสอนอยู่ในภาคการศึกษาที่ 2 (ภาคปลาย) ปีการศึกษา 2538
2. การเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนชั้นอนุบาลที่ตอบแบบสอบถาม ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลเดียวกันกับครูผู้สอนชั้นอนุบาลที่ได้รับการสังเกตและสัมภาษณ์

คำจำกัดความในการวิจัย

การใช้เพลงในการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานของครูผู้สอนชั้นอนุบาลในการนำเพลงสำหรับเด็กมาสอน หรือใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีการสอนเพลงให้แก่เด็ก

สภาพและปัญหาการใช้เพลงในการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะการดำเนินการสอนเพลงที่ได้ปฏิบัติกันอยู่ตามสภาพความเป็นจริง และมีสิ่งทำให้เกิดความขัดข้องหรือข้อสงสัย ซึ่งทำให้การดำเนินการสอนเพลงไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย

วัตถุประสงค์ในการใช้เพลง หมายถึง จุดมุ่งหมายในการนำเพลงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ครูตั้งไว้หรือเกิดพฤติกรรมตามที่ครูต้องการ

แนวการเลือกเพลง หมายถึง วิธีการในการเลือกเพลงให้เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย โอกาสที่จะใช้ความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะสอน และภาษาที่ใช้ในเพลง

เกณฑ์การแต่งเพลง หมายถึง วิธีการในการแต่งเพลงให้เหมาะสมสำหรับเด็ก โดยคำนึงถึงตัวเด็ก จุดมุ่งหมายที่ต้องการจะให้เด็กทราบ โอกาสที่จะใช้ความสัมพันธ์กับสิ่งที่จะสอน คำที่นำมาใช้ในเพลง และความสนุกสนานของเด็ก

วิธีสอนเพลงให้แก่เด็ก หมายถึง วิธีการที่ครูผู้สอนชั้นอนุบาลใช้ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเพลงเพื่อให้เด็กสามารถร้องเพลงตามที่กำหนดให้ได้ถูกต้อง

เพลงสำหรับเด็ก หมายถึง เพลงที่แต่งขึ้นเพื่อให้เด็กวัยอนุบาลใช้ร้องเล่น หรือเพื่อใช้สอนหรือประกอบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีเนื้อร้อง ทำนอง และจังหวะที่กลมกลืนและเหมาะสมกับวัยของเด็กวัยอนุบาล

ครูผู้สอนชั้นอนุบาล หมายถึง ครูที่สอนชั้นอนุบาลทุกระดับชั้น ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 5 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กรมการฝึกหัดครู และทบวงมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารต่าง ๆ
ศึกษาเอกสาร วารสาร หนังสือต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
2. ประชากรและตัวอย่างประชากร
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลของโรงเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครสังกัดต่าง ๆ 5 สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กรมการฝึกหัดครู และทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,170 โรงเรียน

ตัวอย่างประชากร ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรทั้งหมด แบ่งเป็น 2 ชุด คือ ครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 585 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม และครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 10 คน เพื่อสังเกตและสัมภาษณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

- 3.1 แบบสอบถามครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน
- 3.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน
- 3.3 แบบสังเกตครูผู้สอนชั้นอนุบาล จำนวน 1 ชุด

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความครอบคลุมตามเนื้อหา แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอนชั้นอนุบาลที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร และนำมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์และนำออกใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดหรือโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งและคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ส่วนโรงเรียนที่ผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมด้วยตนเองได้ก็จะเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4.3 การสัมภาษณ์และการสังเกตครูผู้สอนชั้นอนุบาลที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ และสังเกตด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงปริมาณที่เก็บรวบรวมได้ มาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

ส่วนข้อมูลเชิงบรรยายนั้น ผู้วิจัยนำมาสรุป และนำเสนอในรูปของความเรียง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ช่วยให้เห็นถึงสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลในการใช้เพลงในการเรียนการสอน ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล
2. เป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องในการพิจารณาคัดเลือกเพลงหรือแต่งเพลงสำหรับเด็กวัยอนุบาลไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพในการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนอนุบาล
4. เป็นแนวทางสำหรับนักการศึกษา นักวิชาการ และผู้ที่สนใจในการทำงานการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเพลงสำหรับเด็กวัยอนุบาลต่อไป

คุรุณวิทย์วิทยาคาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย